

Приймаючи ухвалу про вжиття заходів по забезпеченню позову, суд повинен враховувати, що прийняття такого рішення доцільно та можливе лише в разі наявності достатньо обґрунтованого припущення, що не вжиття таких заходів може у майбутньому ускладнити виконання рішення суду чи привести до потреби докласти значні зусилля для відновлення прав позивача.

Передбачені підстави для застосування заходів забезпечення позову є оцінними, містять небезпеку для застосування заходів забезпечення позову всупереч цілям інституту забезпечення позову.

Однак, враховуючи закріплення такої підстави для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності як необґрунтоване вжиття заходів забезпечення позову, дійсно набагато безпечніше для самого судді відмовити позивачу у вжитті таких заходів.

Також, оскільки, законодавець закріпив саме поняття "необґрунтоване вжиття", то це наводить на думку, що відмова у вжитті таких заходів не може бути підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності. І навпаки, вжиття заходів забезпечення позову ставить суддю у залежність від свого ж рішення, дає йому підстави побоюватися, що здійснення таких заходів може в подальшому бути як підставою для притягнення його до дисциплінарної відповідальності так і звільнення із займаною посади.

Слід зазначити, що вказана підстава для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності може бути застосована лише до суддів першої та апеляційної інстанції, оскільки забезпечення позову у касаційному прова-

дженні не передбачено, що взагалі суперечить суті самого поняття дисциплінарної відповідальності судді.

Підсумовуючи викладене, необґрунтоване вжиття заходів забезпечення позову не може існувати окремою підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності і потребує визнання такого положення неконституційним з огляду на те, що є завуальованим впливом на суддю під час здійснення ним правосуддя.

Більш дієвим механізмом вдосконалення судівництва України, як в цілому, так і щодо дисциплінарної відповідальності зокрема, є врегулювання діючої системи правосуддя не шляхом її кардинальних змін, а шляхом її прозорості, відкритості та демократичності як для кожної особи так і для судді.

1. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII // Відомості Верховної Ради України – 1992 р. – № 6.
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України – 2005 р. – № 35-36, № 37. 3. Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22.12.2006 р. № 9 // Бізнес: законодавство та практика – 2007 р. – № 7. 4. Про судову систему та статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 р. № 2453-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 41, № 41-42; № 43; № 44-45. 5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України – 2004 р. – № 40-42. 6. Штефан М. Й. Цивільне процесуальне право України: Академічний курс: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К., 2005.
7. Юсупов Т. Б. Обеспечение иска в арбитражном и гражданском процессе // Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Специальный выпуск 12.00.15 – Гражданский процесс; Арбитражный процесс. – М., 2005.

Надійшла до редколегії 01.06.11

А. Лазарев, здобувач

ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто поняття принципів діяльності Центральної виборчої комісії в Україні, їх система та зміст кожного з них, зокрема, принципи: верховенства права, законності, незалежності, компетентності, об'єктивності, професійності, колегіальності розгляду і вирішення питань, обґрунтованості прийнятих рішень, відкритості, гласності.

Ключові слова: виборче право, Центральна виборча комісія України, принципи права.

В статті розглянуто поняття принципів діяльності Центральної виборчої комісії в Україні, їх система та зміст кожного з них, таких як, принципи: верховенства права, законності, незалежності, компетентності, об'єктивності, професійності, колегіальності розгляду і рішення питань, обґрунтованості прийнятих рішень, відкритості, гласності.

Ключевые слова: избирательное право, Центральная избирательная комиссия Украины, принципы права.

In the article the concept of principles of activity of the Central election committee is considered in Ukraine, their system and maintenance each of them, such as, principles: supremacies of right, legality, independence, competence, objectivity, professionalism, collective nature of consideration and decision of questions, validity of the accepted decisions, openness, publicity.

Keywords: election law, the Central Election Commission of Ukraine, principles of law.

Розглядаючи принципи як елемент конституційно-правового статусу Центральної виборчої комісії, хотілося б зазначити, що у демократичних країнах в основу побудови системи органів управління виборчим процесом та організації діяльності цих органів покладено певну систему принципів. Це, насамперед: незалежності, неупередженості та політичної нейтральності, професіоналізму, відкритості тощо. Кінцевою метою втілення цих принципів в життя є забезпечення демократичності виборів, відповідності волевиявлення виборців офіційним результатам виборів.

Питання принципів в праві не нове. Ряд вчених присвятили свої наукові дослідження даній проблематиці. Зокрема, питаннями принципів права займалися С.С.Алексєєв, Г.А. Борисов, А.І. Денисов, А.М. Колодій, В.Н. Кудрявцев, О.А. Лукашова, П.М. Рабінович, В.М. Семенов, Л.С. Явіч тощо. Питаннями принципів діяльності органів державної влади, і, зокрема, Вищих виборчих органів, займалися С.А. Альфер, Б.Н.Габричидзе, А.В. Іванченко, В.М. Коланда, Л.М. Козодой, Н.М. Янюк тощо.

Загалом, під принципами статусу та діяльності у юридичній літературі розуміють найбільш важливі, ключові ідеї і положення, що лежать в основі їх побудови і функціонування. У тлумачних словниках під принципом розуміється "основне, вихідне положення... особливість, покладена в основу створення або здійснення чогось, норма, правило, яким керується хто-небудь в житті, поведінці" [1, с. 467], у зв'язку з чим принципи часто ототожнюються з нормами права, основними засадами правового регулювання, а інколи визначаються як основні права і обов'язки суб'єктів правовідносин. Необхідно відзначити і те, що якщо ті чи інші принципи отримали нормативне закріплення, то вони вважаються нормами-принципами, під якими, як правило, розуміються принципи, які прямо закріплені у нормах права та являють собою внутрішній зміст цих норм [2, с. 221].

Принципи організації й діяльності органів публічної влади – це законодавчі відправні засади, ідеї, положення, які виступають базисом формування, організації та функціонування органів публічної влади. Вони поділяються на загальні принципи, що стосуються системи ор-

ганів публічної влади в цілому, і спеціальні, дія яких розповсюджується лише на окремі підсистеми, ланки цієї системи чи на окремі органи публічної влади [3, с.46].

Таким чином, принципи діяльності Центральної виборчої комісії в Україні можна визначити як закріплені в правових нормах найбільш загальні, вихідні положення, основні засади, керівні настанови, що визначають найважливіші правила, за якими організується і здійснюється діяльність Центральної виборчої комісії та кінцевою метою втілення в життя яких є забезпечення демократичності виборів, відповідності волевиявлення виборців офіційним результатам виборів.

В юридичній науці, загальні принципи прийнято поділяти на дві групи в залежності від форми їх юридичного закріплення й місця в загальній системі принципів, що визначають організацію роботи органів публічної влади.

До першої групи відносяться принципи, які закріплені в Основному Законі і являють собою засади конституційного ладу України: вища соціальна цінність людини, народний суверенітет, державний суверенітет, республіканізм, демократизм, унітаризм, соціальна держава, правова держава, світська держава, поділ влади, верховенство права, законність, гласність, визнання міжнародно-правових стандартів. Для цих принципів характерною є вища юридична сила (навіть у порівнянні з іншими нормами Конституції), фундаментальний характер, найвищий ступінь абстрактності, універсальність, підвищена стабільність, ідеологічна нейтральність, конституційна форма закріплення, системність. Ці основоположні конституційні принципи, які визначають демократичну спрямованість діяльності державних органів.

До другої групи загальних принципів можна віднести: позапартійність державної служби, професіоналізм і компетентність, економічність, ефективність, самостійність, рівний доступ громадян до державної служби, поєднання виборності та призначуваності, колегіальності та єдиноначальства, відповідальності держави за діяння своїх органів та посадових осіб, поєднання загальнодержавних і місцевих інтересів. Вони підпорядковані основам конституційного ладу і поширюють свою дію на всі органи публічної влади [3, с.47].

Спеціальні принципи організації та діяльності органів публічної влади є досить різноманітними і обумовленими специфікою кожного з них. З огляду на це перелік і конкретний зміст цих принципів буде викладено при характеристиці організації роботи кожного з органів публічної влади окремо.

Наявність та взаємодія означених вище принципів зумовлює і забезпечує функціонування апарату держави як взаємопов'язаної системи органів, що забезпечують ефективне виконання владних повноважень.

Принципи діяльності Центральної виборчої комісії в Україні, як органу публічної влади, знайшли своє відображення і у чинному законодавстві України. Зокрема, відповідно до статті 2 Закону України "Про Центральну виборчу комісію" від 30 червня 2004 року основними принципами діяльності Центральної виборчої комісії є: верховенства права, законність, незалежність, компетентність, об'єктивність, професійність, колегіальність розгляду і вирішення питань, обґрунтованість прийнятих рішень, відкритість і публічності [4]. На нашу думку, цей перелік принципів діяльності Центральної виборчої комісії необхідно доповнити такими принципами: гуманізму та позапартійності.

Отже, ми охарактеризуємо їх через призму конституційно-правового статусу Центральної виборчої комісії.

В Україні визнається і діє принцип верховенства права відповідно до ст. 8 Конституції України. Згаданий принцип належить до найкращих прогресивних здобут-

ків політико-правової історії людства і покликаний забезпечувати гуманістичний розвиток суспільства. Верховенство права – це панування права в суспільстві. Йдеться про визначальну роль права у стосунках між усіма учасниками суспільного життя, у життєдіяльності державних і недержавних організацій, соціальних спільнот, груп, об'єднань, зрештою – усіх людей. Вираз "верховенство права", або ж "панування ("правління") права", вперше вжив у XIX ст. англійський юрист А. Дайсі. У новітній історії цей термін використовується у деяких міжнародних актах (зокрема, у Конвенції про захист прав людини і основних свобод).

Цей принцип у правовій державі визначає умови життєдіяльності усього соціального організму, тобто порядок створення, існування і функціонування державних органів і громадських організацій, соціальних спільнот, відношення до них, а також між собою окремих громадян, а тому є базовим, найбільш значущим. Завдяки цьому він модифікується у різних сферах функціонування держави і права, наприклад, у правоутворенні, правореалізації, правоохороні. Він також означає, що не держава створює право, а навпаки, право є основою організації і життєдіяльності держави в особі її органів і посадових осіб, інших організацій. А звідси випливає і твердження про те, що не держава надає права і свободи людині, а народ створює право, щоб, насамперед, обмежити ним державну владу [5, с.13-14].

Зміст і сутність принципу, що коментується, визначаються, насамперед, самим феноменом права. Якщо вважати таким явищем тільки юридичні норми – формально-обов'язкові правила поведінки загального характеру, встановлені або санкціоновані державою, – тоді поняття верховенства права втрачає самостійне значення. Адже, у цьому випадку воно відображало б підпорядкованість держави лише її законам, іншим юридичним нормам, які вона сама ж встановила і які в будь-який час сама може змінити чи скасувати. Безперечно, держава має бути зв'язана своїми чинними законами, проте ця зв'язаність більш адекватно відбивається поняттям "верховенство закону". Поняття ж "верховенство права" набуває самостійного значення в юриспруденції лише за тієї умови, що саме право інтерпретується як таке явище, котре виникає та існує незалежно від держави, від діяльності її законодавчих та інших органів, в тому числі і Центральної виборчої комісії.

З позицій соціально-детерміністського, конкретно-історичного підходу правом (як феноменом недержавного походження) можна вважати, зокрема, можливості суб'єктів суспільного життя, які необхідні їм для існування й розвитку, об'єктивно зумовлюються досягнутим рівнем економіки й культури людства і мають бути загальними та рівними для всіх однойменних суб'єктів. Без сумніву, найсуттєвішим різновидом є права людини. І саме вони мають стати вирішальним, визначальним чинником та критерієм при визначенні змісту діяльності держави і різних соціальних спільнот та громадських об'єднань. У разі реального панування прав людини в суспільному житті якраз і виникають підстави констатувати реалізацію принципу верховенства права. Верховенство права, інтерпретоване як пріоритетність у суспільстві, насамперед, прав людини, проявляється головним чином у таких рисах державного і суспільного життя:

– закріплення в конституційному та інших законах держави основних прав людини (законодавчі акти, які їм суперечать, є не правовими);

– панування в суспільному та державному житті таких законів, котрі виражають волю більшості або всього населення країни, втілюючи при цьому загальнолюдські цінності та ідеали насамперед права і свободи людини;

– врегулювання відносин між особою і державою на основі загально дозволеного принципу: "Особі дозволено чинити все, що прямо не заборонено законом";

– взаємної відповідальності особи і держави.

Наведені ознаки є, власне, суттєвими рисами і правової держави, що нею проголосила себе Україна в Конституції (ст. 1), і Центральна виборча комісія повинна ґрунтувати свою діяльність на чіткому дотриманні положень Конституції України та видавати свої підзаконні нормативно-правові акти на основі її положень та не в супереч Конституції України.

У юридичній літературі принцип законності розуміється як система керівних положень та ідей, що визначають природу законності, її місце у суспільстві та у системі інших правових категорій. Ці ідеї обумовлені закономірностями суспільного розвитку, є засобом формування мотивів правомірної поведінки та переконання суб'єктів з приводу необхідності дотримання законів, вони відображають ставлення суспільства до нормативно-правових актів; опосередковано регулюють суспільні відносини, сприяють дотриманню та виконанню правових приписів всіма суб'єктами права; забезпечують єдину ідейну основу законності та єдність її природи; характеризують місце законності у системі правових категорій та призначення у системі регулювання суспільних відносин [6, с.367]. Таким чином можна стверджувати, що принцип законності, вказує на те, що діяльність Центральної виборчої комісії може здійснюватися лише відповідно до Конституції України і законів України.

Розглядаючи принцип незалежності хотілося б зазначити, що виборчі органи створюються як відособлені від інших органів державні інститути, здатні самостійно виконувати покладені на них правовими нормами функції. Виборчі органи, як правило, створюються так, щоб вони могли функціонувати достатньо незалежно від інших державних органів. Звичайно, всі державні органи складають єдину систему, через що вони знаходяться в певній взаємозалежності. Разом з тим, можна говорити про лише відносну незалежність підсистем державних органів або окремих державних органів від інших органів держави в рамках єдиної системи органів.

Так, Відносна незалежність Центральної виборчої комісії розуміється з таких позицій, що:

1) для Центральної виборчої комісії встановлений самостійний правовий статус;

2) Центральна виборча комісія формується в установленому порядку і на встановлений термін, а достроково припинити повноваження, переформатувати цей орган, змістити або перемістити на інше місце призначених його посадових осіб можна тільки у чітко встановлених правовими нормами випадках;

3) фінансування Центральної виборчої комісії повинне здійснюватися безпосередньо з Державного бюджету України на основі спеціально виділених і закріплених в бюджеті засобів, хоча можуть бути додатково передбачені і інші джерела фінансування.

Розглядаючи питання про професіоналізм і компетентність членів Центральної виборчої комісії, слід особливо підкреслити справедливості вимоги про необхідність глибокого вивчення ними правових питань, оволодіння необхідним об'ємом юридичних знань. Це пояснюється в першу чергу тим, що виборчий процес в Україні регулюється нормами права.

В юридичній літературі визначено, що "професіонал" – це спеціаліст своєї справи, а "професія" – це вид діяльності, заняття особи, яка володіє комплексом спеціальних фахових знань та практичних фахових умінь і навичок, набутих внаслідок поглибленої загальної та спеціальної підготовки, а також досвіду роботи [7, с.19].

Професіоналізм є глибоким та всебічним знанням та Володінням практичними навичками в певній галузі суспільно корисної діяльності.

Професіоналізм державного службовця покликаний забезпечити стабільність державної служби, якісне виконання функцій, постійну його готовність до вирішення складних завдань, можливість покращення своїх професійних якостей тощо. Державний службовець повинен бути компетентним співробітником, тобто якісно здійснювати свої повноваження.

Принцип професіоналізму і компетентності державних службовців є першоосновою для організації і функціонування державної служби. Це не тільки одна з основних вимог, яка визначає формування і практичну діяльність персоналу, але й необхідна правова умова, без виконання якої неможливе отримання права на здійснення посадових повноважень.

Принцип професіоналізму у конституційно-правовому статусі Центральної виборчої комісії втілено Законом України "Про Центральну виборчу комісію" від 30 червня 2004 року. Згідно п. 6 ст. 6 Закону не менше 8 з 15 членів Центральної виборчої комісії (у тому числі голова, заступник голови та секретар Комісії) повинні мати вищу юридичну освіту) [4].

Одним із способів забезпечення принципу професійності і компетентності членів Центральної виборчої комісії є: існування конкурсного підбору кадрів; система навчання і підвищення кваліфікації; атестація та проведення щорічної оцінки виконання державними службовцями покладених на них завдань і обов'язків; система контролю за дотриманням законодавства про державну службу.

Принцип професіоналізму і компетентності членів Центральної виборчої комісії характеризується наступними ознаками:

1) компетентність членів Центральної виборчої комісії, проявом якої є: знання ними справи, наявність необхідної професійної освіти і навичок у роботі, вивчення і освоєння передового досвіду;

2) систематичне якісне виконання службовцями різних операцій, прийняття рішень, стабільність службових відносин, відчуття стійкості службової діяльності практичність і результативність виконаної роботи;

3) удосконалення методів управління забезпечення взаємозв'язку з населенням; недопущення застою, консерватизму, бюрократизму, зниження почуття відповідальності;

4) поєднання змінності управлінського персоналу зі стійкістю кваліфікованих, ініціативних працівників, своєчасне підвищення їх на посаді або пересування їх на інші відповідальні ділянки управлінської діяльності з урахуванням бажання, кваліфікації і наявного досвіду;

5) оптимальне поєднання в апараті державних органів молодих державних службовців і спеціалістів, які передають їм свої досвід і навички, що забезпечить поступовість розвитку державної служби [8, с.123].

Принцип об'єктивності діяльності Центральної виборчої комісії означає, що її діяльність має ґрунтуватися на дійсності, реальності, конкретності фактів. Об'єктивність діяльності Центральної виборчої комісії впливає з точного вивчення фактів і документів, заслуховування пояснень, що перевіряються зацікавленими особами, проведення необхідних підрахунків, аналізів, вимірів, співставлень, виявлення причин порушень, недоліків чи помилок. І лише уміння встановити істину, здійснити аналіз усіх встановлених даних у сукупності веде до правильних, обґрунтованих і аргументованих висновків. Все це дає змогу знайти правильне рішення при усуненні порушень чи попередити небажані наслідки.

Наступним принципом діяльності Центральної виборчої комісії є принцип колегіальності розгляду і вирішення питань. Принцип колегіальності означає таку організацію і діяльність відповідного колективного органу, коли до його складу входить відповідне число осіб, вибраних персонально у встановленому законом порядку, а питання, що належить до компетенції колегіального органу, вирішують більшістю голосів на засадах колективного, вільного та ділового обговорення. Колегіальність створює найширші можливості для використання професійних знань, досвіду, організаторських здібностей усіх осіб, які входять до складу колегій, а також широких мас населення, з якими підтримується постійний зв'язок.

Як відзначає російський фахівець в області виборчого права, А.В. Іванченко, "принцип організації і діяльності комісій як колегіальних органів є одним з основоположних початків їх правового статусу ..." [9, с.95]. Цей принцип діяв вже при організації діяльності всієї системи виборчих комісій в Україні на основі Закону України "Про вибори народних депутатів України" від 25 березня 2004 року [10], а також Закону України "Про Центральну виборчу комісію" від 30 червня 2004 року [4]. У цих же джерелах містяться і інші демократичні принципи діяльності виборчих комісій, а саме – відвертість, гласність, вільне обговорення по різних питаннях.

Принцип колегіальності знаходить свій прояв і в організації роботи Центральної виборчої комісії і виборчих комісій інших рівнів. Згідно процедури скликання і проведення засідань Комісії право скликання належить голові Комісії або за його дорученням його заступникові, а також на підставі письмової вимоги не менше третини всіх членів Комісії з правом вирішального голосу або половини членів Комісії з правом дорадчого голосу. При цьому засідання Комісії визнається правомочним у разі, коли на нім присутні голова або заступник голови Комісії і не менше половини від загального складу членів Комісії з правом вирішального голосу. Рішення повинні ухвалюватися відкритим голосуванням більшістю голосів від присутніх на конкретному засіданні, а рішення нормативного характеру – більшістю голосів від загального числа членів Комісії. Голова Комісії, розподіляючи обов'язки між її членами в цілях організації роботи по виконанню її рішень, володіє правом давати доручення членам Комісії, запрошувати на засідання представників влади, громадських організацій і так далі, а також представляти Комісію в державних органах, в міжнародних організаціях і ін., інформувати Президента країни, Верховну Раду України, інші державні органи про роботу Комісії.

Суттєвим, на наш погляд, є принцип відкритості діяльності Центральної виборчої комісії, що передбачає відкритість управління для зовнішньої перевірки. Отже, відкритість дозволяє кожному дізнатися про механізми прийняття управлінських рішень, з іншого боку полегшує органам нагляду проводити зовнішні перевірки. В той же час зазначений принцип є необхідним інструментом забезпечення чіткого контролю за дотриманням верховенства права, рівності всіх громадян перед законом.

Відкритість діяльності Центральної виборчої комісії виконує дві важливі функції, з одного боку, вона захищає інтереси суспільства, шляхом підвищення ефективності управління та посилення боротьби з корупцією, з іншого – є важливим інструментом захисту сутності Конституції, відповідно до якої, людина – основна цінність суспільства".

І тут особливої уваги заслуговує процес застосування принципу відкритості, який зобов'язує Центральну виборчу комісію у своїй діяльності постійно обґрунтову-

вати свої рішення, що допоможе зрозуміти внутрішню закономірність, якої дотримувався цей державний орган під час прийняття рішень.

Публічність є одним з найважливіших принципів роботи виборчих органів в багатьох країнах [11, с.256]. Відзначимо, що в Мексиці, наприклад, в рік проведення виборів на основі багатопартійності при Федеральному виборчому інституті (ФВІ) створюються Національний комітет із спостереження за виборами і Національний комітет з перевірки результатів голосування. Такі ж органи формуються на всіх виборчих рівнях. Відповідно в кожній з 94 тис. дільничних комісій є по 2 представники від кожної з партій, що беруть участь у виборах, що в сукупності із спостерігачами і активістами означає, що в роботі виборчих комісій бере участь до 2,5 млн. чоловік. При цьому всі вони зобов'язані пройти місячні курси, спеціально організовані Федеральним виборчим інститутом. Це відповідає в цілому завданню демократичного представництва громадян у виборчих органах. При цьому до самих громадян, що побажали взяти таку участь, пред'являються певні вимоги, пов'язані із забезпеченням гарантії їх об'єктивності в ході виборів. Їм задаються наступні питання: корінні це жителі або такі, що лише тимчасово проживають в конкретному районі; чи мають вони необхідні знання для виконання своїх функцій; чи не займали вони керівні партійні посади протягом 6 років до їх висунення. Все це важливо для чесних виборів. Крім того, починаючи з 1994 р. політичні партії і суспільні об'єднання можуть запрошувати на вибори іноземних спостерігачів, які зобов'язані акредитуватися при Федеральному виборчому інституті [12, с. 34].

Принцип публічності відомий і в інших країнах. Наприклад, в США засідання Федеральної виборчої комісії, як правило, відкриті для всіх охочих. Підстави для проведення закритих засідань встановлені законом. Закриті засідання проводяться зазвичай для обговорення кадрових і конфіденційних питань, а також деяких аспектів порушення законів. Вважається, що публічність і відкритість забезпечується присутністю, як правило, в кожній дільничній комісії одного представника від двох найбільших партій (Республіканської і Демократичної), вони зазвичай іменуються "виборчими суддями", оскільки конкуруючі партії уважно стежитимуть за тим, щоб для іншої сторони не було створено ніяких незаконних переваг.

У Україні принцип публічності знайшов своє втілення, наприклад, в ст. 4 Закону України "Про Центральну виборчу комісію" від 30 червня 2004 року, що закріпила право кандидатів і довірених осіб, а також представників засобів масової інформації бути присутнім на засіданнях виборчої комісії, а при розгляді заяв і скарг – представників зацікавлених сторін [4]. Цілком зрозуміло, що право вільного доступу можливе при дотриманні ряду формальностей, необхідних для забезпечення нормальних умов роботи комісії. Так, можуть бути присутніми на засіданні не будь-які члени виборчих об'єднань, а їх офіційні представники, не будь-які журналісти, а акредитовані. Крім того, принцип публічності виявляється в публікації рішень комісій і офіційних повідомлень у пресі, в інших засобах масової інформації, а також в установленому Комісією "Віснику Центральної виборчої комісії". Проводяться також прес-конференції, різні зустрічі з виборцями, представниками засобів масової інформації для кращого ознайомлення громадськості по питаннях, пов'язаних з виборчими правами. І звичайно, важливими є такі аспекти діяльності виборчих комісій, як порядок публікації підсумків виборів і присутності в день голосування на виборчих дільницях спостерігачів.

Принцип гуманізму у формуванні і діяльності Української держави базується на тому, що в ст. 1 Конституції держава визнається як соціальна. Відповідно зусилля державних органів України, в тому числі і Центральної виборчої комісії, мають бути спрямовані на задоволення матеріальних і духовних потреб особи, забезпечення благополуччя людини і суспільства. Конституція (ст. 3) уперше в основах конституційного ладу проголосила, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, що утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Ця конституційна вимога звернена до всіх без винятку органів держави, до кожного державного службовця. Це положення знаменує принциповий поворот у взаємовідносинах громадянина і держави. Безумовно, зміни не можуть відбутися швидко, але важливо, що Конституція гарантує новий магістральний шлях розвитку України як демократичної, правової, соціальної держави, де права людини мають бути в центрі уваги органів держави.

Принцип позапартійності служби в Центральній виборчій комісії, відокремлення церкви від держави та її органів означає, що в Центральній виборчій комісії не можуть утворюватися структури політичних партій, релігійні організації. Державні службовці Центральної виборчій комісії керуються Конституцією та законами України і при виконанні посадових обов'язків не зв'язані рішеннями партій, політичних рухів, інших громадських формувань.

Виходячи з вище викладеного, необхідно зазначити, що принципи діяльності Центральної виборчій комісії можна визначити як основи створення і спрямованості

відповідної діяльності, які найповніше виражають зміст законодавства, що регламентує організацію і діяльність даного інституту. Передбачені в ст. 2 Закону України "Про Центральну виборчу комісію" від 30 червня 2004 року принципи діяльності даного органу необхідно розширити їх кількість та передбачити принцип гуманізму та позапартійності, що суттєво вплине на ефективність її діяльності.

1. Тлумачний словник української мови / Уклад.: Ковальова Т. В., Коврига Л. П. – Х. : Синтекс, 2005. – 671 с. 2. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник / О.Ф. Скакун. – Х. : Консум, 2001. – 340 с. 3. Ярмаш О.Н., Сєрьогін В.О. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні: Підручник. – Харків: Вид-во Національного ун-ту внутр. справ, 2002. – 653 с. 4. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30 червня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – N 36. – Ст.448. 5. Колодій А. М. Конституція і розвиток принципів права України (методологічні питання): Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01; 12.00.02 / Київ. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 1999. – 36 с. 6. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688 с. 7. Габричидзе Б.Н., Коланда В.М. Принцип професіоналізму в державній службі // Государство и право. – 1995. – № 12. – С. 19-26. 8. Янюк Н. Принципи державної служби як основа її професійності та стабільності // Вісник Львівського ун-ту. – 2009. – Вип. 48 – С. 119–127. 9. Иванченко А.В. Избирательные комиссии в Российской Федерации: история, теория, практика. – М., 1996. – 253 с. 10. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 25 березня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 27-28. – Ст. 366. 11. Теория государства и права: Курс лекций / Под ред. Н.И. Матузова и А.В. Малько. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2000. – 761 с. 12. Альфер С.А. Избирательные комиссии: система, правовой статус, порядок формирования : научно-правовое и практическое пособие / Белорусский центр конституционализма и сравнительно-правовых исследований.- Минск : Тесей, 2001. – 56 с.

Надійшла до редколегії 01.06.11